

РЕЦЕНЗИЈА
НА РАКОПИСОТ „ДИЈАБЕТИЧНА ПЕРИФЕРНА НЕВРОПАТИЈА”
ОД ДОЦ. Д-Р ДАНИЕЛА РИСТИЌ-СТОМНАРОСКА, ФАКУЛТЕТ
ЗА МЕДИЦИНСКИ НАУКИ, УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ” ВО ШТИП

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев” во Штип, како и Одлуката бр. 2002-301/41 од 330. редовна седница на Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки, одржана на 4.12.2024 година, избрана е Рецензентска комисија во состав:

- проф. д-р Драгана Петровска-Цветковска, Медицински факултет, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје;

- вон. проф. д-р Ивана Мицковски, Факултет за медицински науки, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип

за изготвување на извештај, рецензија на приложениот ракопис „ДИЈАБЕТИЧНА ПЕРИФЕРНА НЕВРОПАТИЈА“ од доц. д-р Даниела Ристиќ-Стомнароска, наменет за студентите на прв циклус додипломски студии на Факултетот за медицински науки, студиска програма Општа медицина при Универзитет „Гоце Делчев” во Штип, како и за специјализација од областа на неврологија, како и за здравствените работници и здравствените соработници со високо образование запишани на специјализација од областа неврологија.

Ракописот со наслов „Дијабетична периферна невропатија” припаѓа во научната област неврологија според меѓународната Фраскатијева класификација.

По прегледот на ракописот, Комисијата до Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Општи податоци за ракописот: Ракописот со наслов „Дијабетична периферна невропатија“ од доц. д-р Даниела Ристиќ-Стомнароска е наменет за студенти на прв циклус додипломски студии, студиска програма Општа медицина, како и за здравствените работници и здравствените соработници со високо образование запишани на специјализација од областа неврологија (во траење од 8 семестри, односно 48 месеци). Ракописот е во согласност со планот и наставната програма за предметот Неврологија, кој се слуша во IV година (8 семестар), со неделен фонд 2+2+1, 5 кредити, како задолжителен предмет на студиска програма Општа медицина.

Податоци за обемот на ракописот: Содржината на монографијата е претставена во текст од вкупно 80 страници, пишуван во А4 формат, со нормален единечен проред, употребен фонт *arial*, со големина на буквите 11.

Ракописот е подготвен според стандардната методологија, а обемот на учебникот и неговата содржина ги задоволуваат критериумите според бројот на часови и според одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип.

Податоци за постоење на сличен или ист наслов: Ракописот е резултат на опсежно пребарување на обемната стручно-научна литература од домашните и светските простори, како и резултати од сопственото детално истражување

на авторката. Ракописот е напишан на јасен и разбирлив стил на пишување и сублимирано ја претставува материјата која се изучува по предметот Неврологија.

Краток опис на содржината: Ракописот е напишан на лесен и разбирлив јазик. Текстот и содржината се илустрирани со 19 слики и 3 табели.

Во првото поглавје е обработена класификацијата на периферните невропатии, според етиологијата, патофизиолошките механизми и типот на оштетување на периферните нерви во рамки на патолошкиот процес. Авторката дава систематизирано појаснување за основната поделба на периферните невропатии на стекнати и херeditарни, со наведување на најчестите типови кои ги среќавање во клиничката пракса.

Во второто поглавје е прикажана дефиницијата за шеќерна болест, со наведување на епидемиолошки податоци за застапеноста на дијабетес мелитус на глобално ниво. Во понатамошното излагање се прикажани најчестите фактори на ризик кои придонесуваат во развивање на шеќерната болест и компликациите од истата.

Третото поглавје содржи детален опис за дијабетична периферна невропатија. На почетокот е изнесена дефиницијата и застапеноста на дијабетичната невропатија кај лицата кои боледуваат од дијабетес мелитус. Понатаму прецизно ја објаснува класификацијата на невропатиите според најчесто користените класификации од експертски тимови, вклучително и онаа на Американската асоцијација за дијабетес и Торонто експертскиот панел.

Во наредните поглавја се прикажани основните анатомски карактеристики, структурата и хистолошката градба на периферните нерви, како и патофизиолошките механизми на оштетување на периферните нерви кај дијабетес мелитус. Во делот за патофизиологија на невропатијата детално се прикажани сите механизми кои придонесуваат до оштетување на периферните нерви: метаболна дисрегулација, ковалентна модификација, оксидативен стрес, дефицит на фактори на раст и инфламација, со посебен осврт на влијанието на тумор-некротичниот фактор алфа (TNF- α) во процесот на неврогено оштетување. На крајот од поглавјето детално се прикажани сите истражувачки студии кои ја докажуваат улогата на TNF- α во патогенезата на невропатијата.

Во петтото поглавје е објаснета клиничката слика и формите на дијабетична периферна невропатија, со детален опис на генерализираните и фокалните форми на невропатија, како и најчестите типови со кои се среќаваме во клиничката пракса.

Во последните поглавја се прикажани процедурите кои се користат во дијагностицирање на периферната невропатија: клинички и невролошки преглед, биохемиски анализи на крвта, електрофизиолошки испитувања (електромиографија со неврографија), како и скалите за бодирање и процена на тежина на невропатијата.

На крајот, авторката дава осврт на тераписките протоколи кои се користат во клиничката пракса, како и идните тераписки стратегии кои би дале извесен придонес во изнаоѓање на медикаменти, со кои ќе се подобри квалитетот на живот на лицата со периферна невропатија.

Литературата е со богата содржина на референци, вкупно 130, сите на латиница. Ова зборува за системски приод кон оваа област и за способноста на авторот за комплетно претставување на тематиката.

ЗАКЛУЧОК

Монографијата „Дијабетична периферна невропатија“ од авторката доц. д-р Даниела Ристиќ-Стомнарска ги опфаќа сите содржини од теоретски аспект, според наставната програма и содржина по предметот Неврологија на студентите од прв циклус студии, по студиска програма Општа медицина на Факултетот за медицински науки при Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип; како и за здравствените работници и здравствените соработници со високо образование запишани на специјализација од областа неврологија (во траење од 8 семестри, односно 48 месеци).

Приложениот ракопис во целост ги задоволува критериумите за монографија, како и условите за издавање пропишани според Правилникот за единствените основи за остварување на издавачка дејност на Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип.

Рецензентската комисија има особена чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки при Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип ракописот „Дијабетична периферна невропатија“ од доц. д-р Даниела Ристиќ-Стомнарска да биде издаден како монографија за студенти на студиската програма Општа медицина, како и за здравствените работници и здравствените соработници со високо образование запишани на специјализација од областа неврологија при Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Проф. д-р Драгана Петровска-Цветковска, с.р.
Вон. проф. д-р Ивана Мицковски, с.р.